

A holtak is vidámak voltak,
 a szívem is vidám.
 Mert jól sikerült a gyakorlat.
 A kemény harc után
 megbeszéltük a terveinket,
 a terv tesz erősekké minket,
 zászlónk lengett a fán.

S aztán újra mentünk, a lábak
 csapódtak a havon.
 Vigyázzuk népünket, hazánkat:
 ellenség Nyugaton!
 És ez már nem képzelt, de állig
 felfegyverzett, foga ránk vásik:
 a tőkés hatalom!

Délután értünk végre célhoz,
 biztosan állt a láb.
 A gyakorlat minket acéloz,
 mi védjük a hazát.
 Ha kell tudunk meghalni érte,
 hisz ő az életünk reménye:
 a Közfársaság.

TAKACS TIBOR

UTAT KERES AZ IFJÚSÁG

— Elbeszélés —

A tavasz úgy érkezett szinte észrevétlenül, még gondolni se ért rá az ember s lám a Dózsa György termelőcsoport traktora már vígan fut ki a mezőre. Vasbordás testét még föl is öltöztették az orgonabokor korán kibomlott zöld gallyaival s néhány csokor ibolya díszelgett az orrán. Egymásután nyíltak ki a kiskapuk, ahogy végigdörgött vastalpvával a főutcán, s az emberek bámészan utána fordultak.

— De nagyra vannak a traktorokkal! — morgott magában Nagy Péter, egy köpcös, egyébként jóarcú értelmes parasztember. — Úgy fölöltöztetik, mint valami menyasszonyt.

Roszzat szeretett volna mondani róluk, de harag helyett inkább az irigység mart bele, mert hiszen az ősszel, mikor megalakult a szövetkezet, ő is be akart lépni. Ott van a földje épp a szövetkezeté mellett, dehát ha egyszer az asszony úgy megköti magát!... Igaz, a kilenc hold földből négy az övé, bár egyelőre nem is lett volna muszáj mind beadni a földet. Azóta se tudott még egészen megnyugodni, különösen, hogy Imrétől, a gyerektől sem igen hall egyebet. Imre egyenesen szégyenli, hogy az apja kívül maradt. Biztosan azok a könyvek okozzák! Egész nap bújja őket. Még a Pártba is el

szokott járni, ha valamilyen előadás van, pedig gyerek még, kamasz kölyök.

Becsukta maga mögött a kaput és indult az istálló felé, de megállt, mert éppen szembe jött vele az asszony. Nem állhatta meg, hogy oda ne szóljon:

— Nézd csak, anyjuk, a szövetkezetiek már mennek kifelé!

— Hát aztán! — az asszony hangja megremegett. — Mit törődöm én velük? Akkor mennek, amikor akarnak. Régen ilyenkor még ugarban volt a föld.

— Vót, vót, régen vót — dünnyögte Péter csak úgy félhangon, majd próbálta menteni magát:

— Hiszen ha nem betegedett volna éppen most meg a Ráró! — de érezte, hogy ez csak afféle kifogás, hogy a traktorral, meg a szövetkezettel akkor sem vehetné föl a versenyt. Tudja ezt ő már jól. Sőt még az asszony is tudja, eleget próbálta meggyőzni a télen, de csak nem akarja megadni magát.

Most Imre toppant be hirtelen. Az arca egészen kipirult.

— Láttá édesanyám? — kérdezte izgatott hangon — Jani hácsiék már a mezőn vannak.

— Elhallgass! Mit jártatod a szád te is! — tört ki az asszonyból a keserűség. — Ezután már élni se tud az ember itt attól a rongyos szövetkezettől. Hát mi az a szövetkezet, hogy úgy megbolondítatosk vele? Már apádnak se jó úgy, ahogy eddig volt. Oda akarja adni ezt a kis földet is, ami van. Tegnap találkoztam épp Török Sándorral...

— Hát éppen ez a baj. — vágott közbe Imre hevesen. — Az a baj, hogy édesanyám még mindig szóba áll ilyenekkel!

Az asszony meglepetten kapta föl a fejét: No nézd csak... Ez meg itt úgy beszél, mintha éppen ő dönthetné el, hogy kivel állhat szóba az ember.

— Milyenekkel hé? — szólt rá szigorúan, majd igyekezett meggyőzni:

— Nem utolsó ember az még most se. Nem bizony. — Sójajtott. — Csak persze most mindenkire szeretnének valami rosszat rásütetni, akinek a múltban volt valamije. De bánám is én, ha legalább érténém, hogy ez mire jó.

Imre arcán egyszerre végigfutott a mosoly. Ingadozik már az édesanyja, ingadozik. Csak kicsit kell még gyúrni. Ősszel nagy háborúság volt a szövetkezet miatt a családban, de azóta kezd észrevenni édesanyja is, hogy más világban élünk. Néha már szinte igazat ad neki, meg az apjának. Persze máskor annál hangosabban tiltakozik. Igen, várni kell még egy kicsit — gondolta Imre — de aztán hirtelen észébe jutott, hogy ő már nem várhat. Nem bizony, de hogy mondja ezt meg? Eh, mindegy, jobb túlesni rajta.

— Édesanyám — fordult anyjához komolyan. — Hagyjuk most a kulák-vitát. Úgy is megtudják, jobb, ha gyorsan megmondom: én beiratkoztam a termelőcsoportba.

— Mit beszélsz? — kérdezte az asszony elcsodálkozva. — Még hogy te iratkoztál be?

Csodálkozása olyan nagy volt, hogy a rőzseköteg is kihullott

a kezéből, amit tűzgyújtáshoz vitt volna a konyhába. Imre pedig zavartan fölnevetett. Belül erősen szorongatta valami, de fölényesnek akart látszani.

— Igen, én, édesanyám — mondta megfontoltan. — Elmentem a Kürti Jani bácsihoz és azt mondtam: Jani bácsi, vegyenek föl engem is a csoportba.

— És?... — Az asszony egészen belesápadt.

— És hát Jani bácsi majdnem úgy elbámult, mint most édesanyám. Azt mondta, hogy fiatal vagyok, a termelőcsoportban csak felnőtt emberek vannak. Hallja ezt édesanyám? Mintha bizony...

Édesanyja azonban nem hagyta befejezni.

— Mégis csak okos ember a Kürti Jani bácsi — vágott közbe hirtelen. — Ilyen bolond dolog!

— Már mért volna bolond dolog? Én tán nem vagyok ember? Az én munkám nem annyit ér, mint akárkié? Már a nyáron is arattam.

— No csakogy, nem vettek föl — mondogatta tovább az édesanyja, mintha csak nem is hallana semmit. — Édesapád tudom kitekerné a nyakadat.

— Édesapám? — csodálkozott föl Imre. — De hiszen...

— Várj csak Imre! — jött közelebb Nagy Péter a szóváltásra ismét. — Miről is van hát szó? Azt mondd, hogy nem akar fölvenni a Kürti Jani bácsi?

— Azt mondta, de nincs azért vége. Nem nyugszom bele. Egész egyszerűen gyűlés elé kell vinni a dolgot. Egyedül Jani bácsi se dönthet.

— Haragudott Jani bácsi?

— Mért haragudott volna? Nagyon is barátságos volt. Megkínált cigarettával, aztán megmutatta a terveiket.

S Imre olyan lelkesedéssel beszélt róla, mintha legalább az ő tervei lettek volna, aztán kezébe vette a könyvet, amit eddig a hónap alatt szorongatott. Egészen új, még alig olvasta valaki és megkapta tőlük. Egészen belemerült most is a szemléletébe, s szeretettel simogatta a fényes borítólapot, amelyen egy tavaszi kép hirdette, hogy diadalmas új dologról van benne szó.

— Ez éppen rólunk szól édesapám — nézett Imre az apjára. — „Virágzó élet“, ez a címe, jó lenne, ha maguk is elolvassák.

Az asszony úgy nézte a két embert, — mert ember ez már, valóságos ember Imre is — egészen rajtukfeledkezett a szemé. Előbbi haragjáról is szinte megfeledkezett. Egyetlen gyerek, csak ő maradt meg a négy közül, nem csoda, ha most négy helyett is szereti. De aztán hirtelen megint eszébe jutott a föld: Nem, ilyen egy szerre nem adhatja meg magát. Hirtelen megfordult és otthagyta őket. Otthagyta a rőzseköteget is és beszállt a konyhába. Imre sápadtan fordult utána, de édesapja megnyugtatta:

— Hagyd csak, anyádat most már bízd rám. Hiszen csak macacság nála, meg ostoba előítélet. Telibeszélik mindig a fejét. Az ő apja nagyon szeretett volna nagygazda lenni, ez maradt meg benne,

azért nem látja most jól a dolgokat. Majd megnyugszik... Hogy is lesz hát az a fölvetel? Arról beszélj!

— Nem tudok többet, de nem engedem magam, az biztos.

Alig várta, hogy este legyen, amikor az EPOSz-ban előadhatja a dolgot, vagy legalább is megbeszélheti valakivel. Mozgalmas nap volt éppen. A MINSz központból kaptak értesítést, hogy vasárnap kiküldenek valakit, s most attól félt a vezetőség, hogy szégyenben maradnak. Rá kell bírni a tagságot, hogy teljes számban jelenjenek meg a gyűlésen.

— Hát az igaz — jegyezte meg csak úgy maga elé Csorba János, egy szőke, dróthajú, nagyon élénkszemű fiú —, a tagsággal csakugyan baj van.

Halkan mondta, de a körülötte levők mégis ráfigyeltek, s hirtelen mindenki elhallgatott.

— Mi az Csorba? — kérdezték. — Halljuk, neked mi a véleményed!

Csorba előbb zavartan pislogott körül, de aztán megreszelte a torkát és akadozva, hangosan mondta el, amit gondolt.

— Hát... tagtársak... Jó. Ha éppen tudni akarjátok, én ki is mondom. Azt mondjátok, hogy kevesen vagyunk. De mért vagyunk kevesen? Ezt csak most veszitek észre? Eddig se voltunk sokan...

Hangja elfulladt. Nem volt szokva a beszédhez, elhallgatott.

— Csak ezt akartad mondani? — kérdezte Kapros Miska, az elnök, csalódottan. — Már azt hittük, valami okos jön ki belőle.

— Hogy okos-e vagy sem, azt majd megmondjátok — vágott vissza Csorba gyorsan, s látszott rajta, hogy most már pontosan tudja, mit mondjon. — Én azt állítom, hogy mi magunk vagyunk az oka, ha kevesen vagyunk. Nem csinálunk mi semmit, minnek is jönnének!

A tiltakozás moraja csapott föl, de Csorbát most már nem lehetett megállítani:

— Mert egészen más volna, ha az EPOSz csinálna is valamit. Ha azt mondhatnánk a tagságnak: Nézzétek, most ilyen, meg ilyen feladatok vannak, amiket nekünk kell megoldani, kinek mi a véleménye! Akkor majd jönnének.

— Van valami igazság benne — szólalt meg Sós Petya sértődötten. — De nem mondanád meg a hős legény, hogy te mit csinálsz? Te mért nem szóltál eddig? Most lettél egyszerre olyan okos?

— Nem, én egyáltalán nem vagyok olyan okos — válaszolt Csorba valamivel csendesebben —, de azért néha elgondolkoztam a dolgokon és az embernek támadhat jó gondolata is...

Aztán megint nekitüzesedett. Úgy látszik, tényleg sokat gondolkozott ezen, s most egyszerre mindenre elő akart tálni. Elmondta, hogy véleménye szerint mi mindent elmulasztottak már eddig is. Okosan, jól beszélt, s Kapros Miska csodálkozva meresztette a szemét: Ejnye, hogy ő ezt eddig észre se vette. Itt volt köztük és senki se gondolt rá soha. Várta, mikor fejezi be, hogy aztán szaván fogja és megválasztassa propagandistának. De Csorba csak most tért rá igazi mondanivalójára. Egészen nekipirult arccal fejtegette a tervet,

hiszen még nem késő semmi. Itt van a termelőcsoport, amelyben egyetlen EPOSz ifjú sincs. Mért maradtak ebből ők ki? Most igaz, hogy már tavasz van, de éppen most jönnek a nagy munkák, be kell lépni minél többnek. Nagy Imre már példát mutatott, ő már tag.

— No, no — szólalt meg Imre. — Ezt nem mondtam. Csak éppen kértem Jani bácsit, hogy vegyenek föl, de még gondolkodik. Azt mondja, hogy nagyon fiatal vagyok.

— Hát aztán? Hallottátok ezt? — méltatlankodott az elnök. — Kár, hogy a párttitkár elvtárs nem jött el a gyűlésünkre, majd ő megmondaná a véleményét. Persze, igaza van Csorba elvtársnak, ez is azért van, mert eddig semmit se csináltunk. Egészen más lenne a helyzet, ha azt mondhatnánk...

— Ez nem lehet ok — ugrott föl ismét Csorba türelmetlenül, s félbeszakította Kaprost. — Valamikor csak el kell kezdeni.

— Tagtársak — vette át ismét az elnök a szót —, én nagyon helyeslem Csorba tagtársunk indítványát. Nézzük, döntünk el mindjárt a kérdést. Ki akar közületek belépni a termelőcsoportba?

— Dehát Nagy Imre is hiába jelentkezett — próbálta gáncsolni Tóth Ferke, de gyorsan lehurrogták.

— Ez csak kifogás. Mindenki olvashatta az újságban a Párt véleményét, hogy mindenbe be kell vonni az ifjúságot. Nem olvastátok? No ugy-e? Már pedig, ha a Párt is ezt tartja helyesnek... Nézzük csak tagtársak, ki jelentkezik. Meg kell mutatni a kulákoknak, mi az a szövetkezet.

A hangulat egyre forróbb lett, de akadt azért ellenzék is. Egyesek az otthon megszokott szölamokat hangoztatták, hogy nem azért adták a földet, meg a közös lóról való példázatot, de aztán mégis megkezdődött a jelentkezés. Tizenötöt írtak össze. Kovács Arpi resztelkedve vallotta be, hogy ő is szívesen jelentkezne, de nem mer a szülei miatt. De vállalja egy brigád szervezését, amely mindenütt ott lesz, ahol valami sürgős segítségre lesz szükség.

A faluban gyorsan elterjedt a híre ennek a fontos lépésnek, s ugyancsak gondot okozott Kürti Jani bácsinak, a termelőcsoport elnökének. Mit tegyen? Mit fognak mondani a többiek, ha föl akarja őket vettetni, hiszen gyerekek, aztán meg nincs is még semmijük. Csupaszz kézzel akarnak jönni a csoportba? Bár az igaz, csakugyan nagy szükség lenne épp most a dolgos kézre. Több tagra számítottak az ősszel.

Pár napig mindenki erről beszélt. A kulákok rémüldöztek. Török Sándor, akitől az ősszel vették el a traktort, még azt is megtiltotta a Sanyijának, hogy szóba álljon ezekkel a szemetekkel. Alja, kódis népség! Gyorsan elszaladt Némethékhez is, aki olyan kupec-féle paraszt volt. A fia gazdatisztnek készült, de katonatiszt lett a háborúban, most meg itthon szorult.

— Valamit tennünk kéne — ajánlotta. — Hiszen elveszik a földünket is, ha hagyjuk.

— Megmondtam én már az ősszel — nyomta meg a szót Németh Jóska, a volt katonatiszt, egy kis kárörömmel. — Dehát, ha itt mindenki gyáva...

Sok ellenséges hang akadt másfelé is. Nagy Imre nem győzött csodálkozni, hogy ilyen nagy vizet zavart föl az ő jelentkezése. Ez előtt egy hang se igen volt itt a szövetkezet körül. Mintha csak azt várták volna, hogy magától bedögöljön, nem volt körülötte semmi mozgolódás. Most meg egyszerre mindenki erről beszél. Legnagyobb csodálkozására édesanyja is más hurokat kezdett pengetni. Már nem veszekedett, nem szidta a szövetkezetet, sőt egy este megkérdezte tőle vacsoránál:

— No, mi van már Jani bácsival? Még mindig olyan magasan hordja az orrát?

Majd amikor látta a fia önkéntelenül elcsodálkozó arcát, röstelkedve hozzátette:

— Nem mintha én olyan nagyon akarnám, hogy bevegyenek. Kódisok azok, mondtam már. Dehát ahhoz még sincs joguk, hogy így viselkedjenek. Mintha csak nekik találtak volna föl a szövetkezetet.

Imre nem tudott válaszolni. Látta, hogy édesapja rákacsint, aztán hangosan elneveti magát, mire édesanyja elkeseredetten ledobja kezéből a kést, meg a kenyeret is vissza a kenyérkosárba:

— Ti engem csak nevettek — buggyant ki belőle a szó, de semmi harag nem volt már mögötte. Csak éppen nem akarta mégsem hang nélkül megadni magát. Azon mérgeledött, hogy így túljártak az eszén. Vagy már meggyőzték volna? Ördög tud ezen elmenni? Dehát mit csináljon itt ezekkel a bolondokkal?

Így-történt aztán, hogy mikor szombaton este gyűlést tartott a termelőcsoport, hát már Kürti Jani bácsi se mert a fiatalok ellen szólni. Egyébként az is lehet, hogy nem is akart, mert igen ravasz ember az elnök, ezt mindenki tudja róla. Pedig Imre jól felkészült a támadásra, ha valaki nem akarná fölvenni. Nem hagyná magát, de nem is hagyhatná, hiszen 15-en vannak. Szégyen volna az EPOSz-ra is. Kicsit sajnálta, hogy nem kellett verekedni érte. Símán ment minden. Szinte csodálkoztak másnap, hogy az EPOSz-gyűlésen a központi kiküldött mégis annyira megdicsérte őket.

Othon az édesanyja nem szólt semmit, mikor a gyűlésről hazament. A világért meg nem kérdezte volna, hogy: mondd hát fiam mi volt? Melyik volt az, aki ellenezte? Csaknem morcosan rakta az asztalra a frissen sült lángost. Édesapja meg egy üveg bort kerített elő valahonnan.

Ezt persze nem lehetett már megállni mosolygás nélkül. Aranylón csillant meg a bor, ahogy a három pohár összekoccant.

SERES JÓZSEF